

ОКРУГЛИ СТО

АКТУЕЛНОСТИ МЕДИЦИНСКОГ ПРАВА

теорија, пракса и законодавство

4

Институт друштвених наука
Центар за правна истраживања

Адвокатска комора Војводине

21. април 2023. године

10–17 сати

Институт друштвених наука
Краљице Наталије 45, Београд
Велика сала на првом спрату

Едиција
КЊИГЕ САЖЕТАКА

Уредник

Др Хајрија Мујовић

Програмски одбор

Др Хајрија Мујовић

Др Марко Миленковић

Др Ранко Савиљ

Организациони одбор

Др Марџа Сјеничић

Др Сања Сиџковић Злајићановић

Др Софија Николић Појадић

Нађаша Јевџић

АКТУЕЛНОСТИ МЕДИЦИНСКОГ ПРАВА

Теорија, пракса и законодавство

4

ОКРУГЛИ СТО

21. април 2023, Београд

КЊИГА САЖЕТАКА

Адвокатска комора Војводине
Гласник АКВ
Нови Сад

Институт друштвених наука
Центар за правна истраживања
Београд

САДРЖАЈ ПРЕМА ТЕМАМА

I. ЗДРАВСТВО – ИНФОРМАЦИЈЕ И ИНФОРМИСАЊЕ	6
II. ЗДРАВСТВО – АКТУЕЛНЕ ТЕМЕ – АКТУЕЛНА ПИТАЊА	20

I. ЗДРАВСТВО – ИНФОРМАЦИЈЕ И ИНФОРМИСАЊЕ

Марта Сјеничић	Од традиционалног до метапристанка на истраживања / 7
Хајрија Мујовић	Правни значај информисања у примарној здравственој заштити / 10
Софија Николић Попадић	Здравље, климатске промене и значај информисања / 12
Ранко Совиљ	Примена вештачке интелигенције у здравственој заштити. Нека правна питања / 14
Душица Ковачевић	Дигитализација и увођење вештачке интелигенције у здравствени систем. Сигурносни изазови / 18

*Јелена Симић**

ПРЕНАТАЛНА СЕЛЕКЦИЈА ПОЛА – СТАЛНИ ИЗАЗОВ ЗА ПРАВО И ЕТИКУ

Током последње деценије, у бројним научним часописима који се баве друштвеним утицајима нових репродуктивних технологија, појавиле су се многобројне студије на тему пренаталне дијагностике. Иако су анализирале ову појаву у различитим културама и бавиле се различитим темама, међу њима постоји општа сагласност око тога да су технологије пренаталне дијагностике у својој основи селективне. Од њиховог појављивања крајем седамдесетих година прошлог века, пренаталне анализе предмет су сталних критика друштвених теоретичара, феминисткиња, активиста за права особа са инвалидитетом и других. Подстакнути углавном стрепњом да ће се пренатални тестови претворити у још једно средство фемицида, или да ће погоршати друштвени положај особа са инвалидитетом стварајући околности које омогућавају њихову елиминацију, ови критичари реаговали су на могућности садржане у повезивању пренаталне дијагностике са селективним аборт-

* Доктор правних наука, ванредна професорка Правног факултета Универзитета Унион у Београду, jelena.simic@pravnofakultet.rs

тусом. Пренатална селекција пола је управо пример дискриминаторног третмана који се манифестује кроз родно пристрасан избор пола и најзаступљенији је у појединим земљама Азије али и Балкана (Црна Гора, Албанија и Северна Македонија). Свест о проблему пренаталне селекције пола, нажалост, није довољно развијена. Након што се рано утврди пол генетским тестирањем, жене се одлучују на прекид трудноће ако носе девојчицу, а број селективних абортуса остаје скривен и кад се обављају у легалном року, а камоли касније. Пренатална селекција пола има корене у дискриминацији жена у друштву, она коегзистира са и појачава видове родно заснованог насиља над девојчицама и женама и доноси родну дискриминацију. Поред тога, демографска неравнотежа коју проузрокује селекција пола доприноси видовима насиља над женама, као што су принудна проституција и трговина женама зарад сексуалне експлоатације или брака. И поред тога што постоје закони који забрањују селективни абортус, број женске деце, на овим поднебљима, непрестано се смањује. Управо зато се овај рад бави постојећим законским решењима која уређују (не)могућност одабира пола, али и питањем у којој мери и на који начин здравствени радници саучествују у овом негативном тренду. Занесењаци моћи и успеха модерне медицине греше ако затварају очи пред тим.

Кључне речи: етика, пренатална дијагностика, селекција пола, дискриминација, одговорност лекара